

Городницький П.С., студент юридико-психологічного факультету НАВС *Науковий керівник: Семенов В.В.*, кандидат юридичних наук, доцент

До питання криміналістичної ідентифікації

Необхідність встановлення об'єктивної картини події кримінального правопорушення, зробити неочевидне явним, придатним для сприйняття та дослідження, і нарешті, оперуючи отриманою інформацією, надати йому належну правову оцінку, створює необхідність використання суб'єктами досудового розслідування надійних методів.

Метод, що забезпечує ототожнення об'єктів за залишеними ними слідами в результаті установлення факту їх перебування в конкретному місці у минулому, в теорії та практиці криміналістики прийнято іменувати методом криміналістичної ідентифікації.

Теоретично, новий в той час науковий метод обґрунтував С. М. Потапов, який зазначав, що ідентифікувати можна всілякі матеріальні предмети і явища, їхні роди й види, кількості і якості, ділянки простору й моменти часу, людську особистість у цілому і її окремі ознаки, фізичні властивості людини і її розумові здатності, її зовнішні дії й внутрішні психічні акти [1].

Ідентифікувати об'єкт, на нашу думку, означає установити його тотожність, тобто - це установлення одних і тих самих властивостей та ознак в різних об'єктах, або того ж самого об'єкта у його різних станах.

Белкін Р. С. та Сегай М. Я. вказують, що криміналістична ідентифікація ґрунтується на положеннях діалектики й у першу чергу на тому, що всі об'єкти і явища матеріального світу індивідуальні, а тому, виходячи з цього - можуть бути тотожними лише самі собі [2, с. 3].

Крім індивідуальності об'єктів на можливість ідентифікації також впливають незмінність об'єктів та їх здатність до відображення [3, с. 28].

Слід зазначити, що ідентифікаційний період, в практиці досудового розслідування залежить від властивостей об'єкта, тобто носія відображення (наприклад - від того, яким чином сформовано сліди; від впливу на них зовнішніх факторів та ін.).

В діяльності з розслідування та розкриття кримінальних правопорушень метод криміналістичної ідентифікації дозволяє вирішити такі завдання: ототожнення об'єктів за їх відображеннями; установлення факту залишення декількох відображень, одним і тим самим об'єктом; вирішення питання - чи не складали у минулому певні об'єкти єдине ціле.

На сучасному етапі розвитку науки існує велика кількість криміналістичних ідентифікаційних методик з дослідження різних об'єктів та слідів, що ними залишаються (наприклад - методики ототожнення людини за слідами рук; за ознаками почерку; за ознаками зовнішності та ін.). Також

розроблено й методики ототожнення людини за слідами-речовинами (кров, ДНК).

Саме дослідження являє собою процес поступового накопичення інформації про об'єкти шляхом вивчення їх ознак і властивостей, яке відбувається з використанням методів аналізу, синтезу, індукції, дедукції, порівняння та ін..

Зміст ідентифікаційного дослідження відображається у трьох його стадіях. Ними є:

1) роздільне дослідження, яке починається з огляду об'єктів. При їх дослідженні ретельно вивчається характер відображення та ступінь виразу загальних і окремих ознак, вирішується питання про придатність об'єктів для ототожнення чи вирішення питань щодо встановлення групової належності;

2) порівняльне дослідження - полягає у встановленні збігу або розбіжності ознак та властивостей об'єктів. При його проведенні користуються методиками зіставлення, суміщення за площиною чи лінією розподілу, а також накладення одномасштабних зображень ідентифікуємого об'єкта на зображення ідентифікуючого;

3) оцінка результатів та формулювання висновків про тотожність чи групову належність. При цьому порівнюючи властивості та ознаки, встановлюється збіг чи відмінність. Якщо збіг ознак стійкий і утворює неповторну сукупність, а відмінності, які мають місце, не суттєві і пояснюються природними змінами об'єктів, то приходять до висновку про тотожність. У протилежному випадку необхідно констатувати відсутність тотожності.

Варфоломеева Т. В. вказує, що висновки, які завершують ідентифікаційний процес, можуть бути таких видів: 1) позитивний категоричний (встановлюється факт тотожності); 2) негативний категоричний (цілковито заперечується наявність тотожності); 3) позитивний імовірний (встановлюється переважна можливість тотожності, хоча й припускається її відсутність); 4) негативний імовірний (зазначені вагомі підстави для заперечення тотожності, хоча й припускається її наявність); 5) групофікаційний (встановлюється належність предметів, речовин, матеріалів або станів до певної групи, виду, роду об'єктів реального світу); 6) проблематичний (встановлює принципову можливість існування якогось факту в минулому); 7) імплікаційний (встановлюється принципова можливість якого-небудь факту в минулому за наявності якоїсь точно визначеної умови); 8) висновок про неможливість встановлення чи заперечення тотожності через відсутність науково розробленої з цього питання методики дослідження або через недостатність чи неякісність матеріалів, представлених для порівняльного дослідження [4, с. 48-49].

Крім того, за допомогою криміналістичної ідентифікації може бути простежений причинний зв'язок матеріальних елементів не лише одного і того ж злочину, але й різних. Встановлення за допомогою ідентифікації факту використання при скоєнні різних злочинів одних і тих самих знарядь і засобів або факту їх здійснення однією особою має дуже важливе значення.

Інформація, яка зібрана при розслідуванні однієї справи, використовується для розкриття і розслідування інших злочинів, а об'єднання справ в одне провадження дозволяє розслідувати їх всебічно та в повному обсязі [5, с. 491].

Таким чином, слід зазначити, що криміналістична ідентифікація є одним з важливих засобів встановлення істини, перш за все у кримінальному процесі, а тому при проведенні ідентифікаційних досліджень важливим аспектом виступають ті засоби, прийоми, способи, які використовуються для ідентифікації і в основі яких повинні лежати сучасні досягнення науково - технічного прогресу з метою досягнення завдань криміналістичної ідентифікації та встановлення істини у кожному кримінальному провадженні.

Список використаних джерел

1. Потапов С. М. Введение в криминалистику. - М., 1946
2. Белкин Р. С., Равен самому себе / Белкин Р. С., Сегай М. Я. - К.: Лыбедь, 1991. - 144 с.
3. Сегай М. Я. Методология судебной идентификации. К., изд. РИО МВД УССР, 1970. - 256 с.
4. Криміналістика. Академічний курс : підручник / Т. В. Варфоломеєва, В. Г. Гончаренко, В. І. Бояров [та ін.]. - К. : Юрінком Інтер, 2011. - 504 с. - Бібліогр.: с. 490 - 495
5. Колдин В. Я. Судебная идентификация. - М.: ЛексЭст, 2002. - 528 с.

Гук О.Г., ад'юнкт кафедри криміналістики та судової медицини НАВС

Слідчі ситуації при розслідуванні фальсифікації лікарських засобів та обігу фальсифікованих лікарських засобів

Важливою умовою для ефективного розслідування фальсифікації лікарських засобів та їх обігу є вміння слідчого правильно аналізувати й оцінювати слідчу ситуацію, що склалася у провадженні. Це обумовлює висунення версій і, як справедливо зазначають О.В. Синчук, В.А. Журавель та С.В. Веліканов, обрання найбільш раціонального алгоритму поведінки та дій учасників кримінального процесу, оптимальної системи проведення слідчих дій та оперативно-розшукових заходів.

Актуальним питанням дослідження слідчих ситуацій завжди приділяється пильна увага - як при дослідженні загальнотеоретичних питань криміналістики, так і при формуванні приватних методик розслідування окремих видів злочинів. Ми вважаємо, що це пов'язано з тим, що основні положення даної категорії сприяють конкретизації та удосконаленню методики розслідування злочину як на початковому, так і на наступному етапах, розробці системи слідчих дій і тактичних операцій, висуненню,